

ЯК НАВЧИТИ ДІТЕЙ СПІВЧУВАТИ

Психологічні нотатки для батьків

Ірина ТОВКАЧ, канд. психол. наук,
ст. викладачка кафедри дошкільної освіти, Педагогічний
інститут Київського університету імені Бориса Грінченка

Емпатія, вміння співпереживати іншим, — одна з найважливіших складових емоційного інтелекту. З цієї статті ви дізнаєтеся, як розвивати це вміння в дитини і як створити в сім'ї сприятливий психологічний клімат.

ПЕРШІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЕМПАТІЇ

Коли дитина починає дивитися на світ широко розплющеними очима, вона помічає, що перебуває в центрі цілої низки емоційних взаємозв'язків та уваги з боку рідних людей. У такій ситуації маля сприймає себе як неповторну, унікальну, найціннішу особистість. У цьому, безперечно, є позитивний аспект: у дорослому житті не завадить мати так звану "кредитну картку", якою батьки забезпечують своїх малят — упевненість у собі, базову довіру до світу тощо. Але у шкільному й подальшому студентському житті такі "унікальні особистості" стикаються з дійсністю, у якій ні для кого не передбачено жодних пільг. Ситуація кардинально змінюється, і тепер усі позитивні переживання (поваги, дружби, взаєморозуміння, любові) їм доводиться здобувати самостійно, власними зусиллями... (За Б. Ферреро). Для цього дитині й потрібний розвинений емоційний інтелект і здатність до емпатії.

У дітей, матері яких проявляють чуйність і емпатію, розвивається надійна прихильність і довіра до людей. Особливу чутливість немовляти в першому півріччі життя до емоційного стану матері й відгук на цей стан як результат його емоційного залучення науковці називають **симбіотичною емпатією** і вважають **первинною формою емпатії** людини. Емоції немовляти збігаються з емоціями оточення, а особливо матері (Т. Дегтяренко, В. Ковиліна).

У дошкільному віці виникає так звана **егоцентрична емпатія**, коли дитина сама стає об'єктом власних переживань, а інша людина (дорослий чи дитина) та її емоційний стан (страждання, радість тощо) — лише приводом для переживань щодо її власного комфорту і добробуту. Позитивним моментом є те, що для дитини дошкільного віку (а особливо п'ятого-шостого років життя) характерне прагнення до взаєморозуміння та співпереживання.

Ця потреба проявляється в намаганнях дитини поділитися власними міркуваннями, оцінками щодо конкретної ситуації чи події. Для неї важливо досягти спільних з дорослим поглядів та оцінок. Так, слухаючи казку Б. Ферреро "Чарівна скрипка", дитина прагне не лише з'ясувати для себе сутність моральних учинків її головних персонажів, а й думку про них дорослого: "А цей чарівник Товит добрий? Він допоміг музиканту, правда ж, мамо? А музикант Матей помилився. Так?".

ПОРАДИ БАТЬКАМ

✓ Учіть розуміти себе та інших

Важливо навчати дітей виявляти особистісні якості, власні та інших людей (дорослих і однолітків) у різних життєвих ситуаціях: добрий чи злий; щедрий чи жадібний; сміливий чи боягуз; працьовитий чи ледар тощо. Важливо спонукати їх висловлювати свої переконання та твердження щодо себе й інших; інформувати оточення про свої досягнення;

“Палітра педагога” – в роботі допомога!

НОВИНА!

У 2020 році ви отримаєте **10 випусків** журналу “Палітра педагога”!

Оформіть передплату на сайті JMIL.COM.UA вже зараз, лише за **310** грн!

**ЦІКАВІ ПРОГУЛЯНКИ
ЩОДНЯ**

**ДОСЛІДЖУЄМО
ВОДУ**

**ОВОЧІ ТА
ФРУКТИ**

**ГУРТКИ
В ДИТСАДКУ**

**ТАКА РІЗНА
ФІЗКУЛЬТУРА**

ЩОНОМЕРА:

- ✦ Методичні поради щодо опрацювання теми
- ✦ Система роботи з дітьми
- ✦ Практичні розробки для всіх вікових груп: заняття, добірки ігор і вправ, посібники, сценарії свят і розваг
- ✦ Матеріали для співпраці з родиною

Кожен випуск – тематичний

**КОРИСНА
ЛОГОРИТМІКА**

СЕНДПЛЕЙ

**МОРАЛЬНЕ
ВИХОВАННЯ**

**РОЗВАГИ
ЗІ СНІГОМ**

**ГОТУЄМОСЯ
ДО ЗИМОВИХ СВЯТ**

БОНУС

**БЕЗОПЛАТНІ
Е-МАТЕРІАЛИ**

Скануйте QR-коди на сторінках журналу і завантажуйте матеріали для роботи:

- ✓ картки до дидактичних ігор
- ✓ пам'ятки
- ✓ репродукції картин
- ✓ фонограми тощо.